

ATATÜRKÇÜLERE ÇAĞRI

Yıllarca önce Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Sürgün" romanını okuduğum zaman, bana sosyolojik bakımdan ilginç ve önemli görünen, bugün de hatırımda kalan şu nokta oldu: Abdülhamit istibdadından Avrupaya kaçan idealist bir Jön Türk orada yabancı ihtilalci gruplarla tanışır; birkaç defa toplantılarında bulunur ve çok şaşar. Bu adamlar saatlerce oturup iktisadi meseleleri tartışıyorlar, bunların ihtilal anlayışında ihtilâlîn o ulvi, heyecan tarafı hiç kalmıyor, der ve onlarla münasebetini keser.

Meşrutiyetin Adalet, Müsavat, Uhuvvet ilkelerinin yerini Atatürk ilkeleri devrimciliği aldı, ama bugüne kadar bizim Atatürkçü aydınlarımızın bir çoğun da devrimciliğin duygusal tarafı ağır basmakta devam ediyor; bir türlü somut iktisadi meselelere inip bunların niteliğini olaylara hele rakamlara dayanarak incelemek, somut, tafsilatlı, pratik uygulama usulleri göstermek yoluna girmiyorlar, veya girmiyorlar. Oysa yapılması gereken budur; hatta milli kurtuluş savaşı üzerinden kırk yıl geçmiş olduğuna göre bunun çoktan yapılmış olması gerekirdi.

Atatürk İlkeleri ve Toplumsal Gerçeklik

Meşrutiyetin üçlü ilkesine kıyasla Atatürk ilkeleri elbette çok daha realist, toplum şartlarımıza ve gelişme yönümüze daha uygun ilkelere. Büyük Atatürk Milli Kurtuluş hareketimizin anti-empyralist ve anti-kapitalist olduğunu, iktisadi bağımsızlık olmadan siyasi bağımsızlığın sağlam temellere oturamayacağını, iktisadi kalkınma olmaksızın kültürel kalkınmanın gerçekleşmeyeceğini, ancak bir halk egemenliği idaresinin bu işleri başarabileceğini anlamış ve bu hakikatten zaman zaman söylevlerinde açıkça belirtmişti. Ama altı ilkenin muhtevasının bütün şümülü ve birbirleriyle olan bağlantıları ile incelenip tesbiti ve bu ilkelerin pratikte sistemli ve tutarlı bir şekilde uygulanması usullerinin açıklanması işi bugüne kadar başarılı değil.

Bugün toplumumuzun gidişinde nihayet öyle bir noktaya geldik dayandık ki artık bu iş, yâni Atatürk ilkelerinin muhtevasının açık ve seçik kesinlikle tesbiti ve somut uygulama yollarının tafsilatıyla belirtilmesi işi daha fazla savsaklanamaz. Samimî, namuslu gerçek Atatürkçüler bazı soruları bütün açıklığı ile cevaplandırmak zorundadırlar.

1. Kırk yıldır uygulana gelmekte olan toplumsal sistem Atatürk ilkelerine uygun mudur? Bu ilkelerin somut olarak pratikte uygulanması mıdır bugünkü sistem?

Bu sorunun cevabı evet ise o zaman, Atatürk'ün büyük tarihi şahsiyetine ve milletimizi esareten kurtarmış olmasına karşı duyduğumuz saygı ve sevgiye rağmen bu ilkelerin toplumumuzun ihtiyaçlarına cevap vermediğini, milletimizi istenir refah ve kültür seviyesine ulaştıramadığını kabul etmek gerekecektir.

Bir toplum düzeni olarak sosyalizmi bilimsel açıdan gerçeklere uygun gören bir

sosyolog sıfatıyla ben yukarıdaki soruya “Hayır” diyorum. Atatürk ilkelerinin muhteva ve şümülü hiç bir zaman gereken açıklığa kesinliğe ulaştırılamamış ve gerektiği şeklide uygulanamamıştır. Hele Atatürk’ün ölümünden sonra bu ilkelerden büsbütün sapılmıştır. Atatürk’ün kurmuş olduğu parti bugün O’nun devrimlerini “rötüş” etmekten söz ediyor. Dahası var mı?

Atatürk İlkeleri Nasıl Yorumlanmalı?

Atatürk İlkeleri düşünce ve söz konusu edildiğinde riayet olunması gereken ilk usul kaidesi, bu ilkeleri teker teker almamak, hepsini bir arada birbirine bağlı olarak düşünmek ve uygulamaktır. Ayrıca her ilke toplum düzeninin ve hayatının her bölümünü kapsar şekilde düşünülüp uygulanmalıdır. Oysa bugüne kadar gerek bu ilkeler üstüne yazılıp söylenenlerde, gerekse fiili uygulamalarda ilkeler birbirinden kopmuş ve her biri toplum hayatının sadece şu ya da bu bölümünü kapsar şekilde yorumlamıştır. Fikrimi somut örneklerle açıklayayım:

Halkçılık denince sadece siyasi egemenliğin genel seçimler yolu ile halka dayandırılması veya Halkevleri gibi kültür kurumlariyle halkın aydınlatılması anlaşılmalıdır. Devletçilik ilkesini düşünür ve uygularken de Halkçılık ilkesini gözünde tutmalıdır. Devletçiliğin küçük bir azınlığın iktisadi gücünü ve “teşebbüs” kabiliyetini arttırmak için uygulanması Halkçılık İlkesiyle bağdaşmaz, Halkın yararına ve halkın demokratik denetimi altında bir Devletçilik ancak hem Halkçılık hem de Devletçilik İlkesine uygun olur. Aynı şekilde Atatürk Devrimciliği denince sadece harf, şapka, dil devrimlerini ileri sürmek, toplumsal yapıda devrimi düşünmemek, meselâ tarımda ilkel, verimsiz üretim düzenini değiştirmemek olmaz. Üstelik devrimciliği tarıma teşmil ederken aynı zamanda Halkçılık ilkesi de gözden kaçırılmayacak. Bu demektir ki, tarımda devrimi büyük köylü çoğunluğu yararına yapacağız. Tarımda makine ve ileri teknik kullanarak büyük kapitalist işletmelere gidersek, feodal düzen kalıntılarını temizlemiş, ilkel usulleri bırakmış, bir çeşit devrim yapmış oluruz ama, Halkçılık, “Köylü efendimiz” prensibini kökünden baltalamış oluruz.

Atatürk İlkeleri ve Sosyalizm

Atatürk İlkelerini böyle birbirine bağlı, bir bütün halinde alınca, ve bu ilkeleri toplum hayatının, yapısının bütün bölümlerine çelişmelere düşmeksizin teşmil edince, ister istemez sosyalist bir sisteme gidilmiş olur. Atatürk ilkelerinin mantıki ve zaruri neticesi sosyalizmdir. Bunun içindir ki daha önceki bir yazımda Atatürk İlkelerine sosyalizmin habercileri, tam sistemleştirilmemiş “çekingin bir sosyalizm” anlayışı demiştim.

Atatürk İlkelerinin Işığında Bugünkü Çıkmazdan Nasıl Kurtulabiliriz?

2. Atatürk ilkelerinin sosyalist açıdan böyle bir yorumlanmasını kabul etmek istemiyen ama kendilerini samimiyetle Atatürkçü bilen aydınlarımızın açık, kesin ve somut olaylara dayanarak cevaplandırmaları gereken ikinci bir soru daha var. O da bugünkü çıkmaz durumdan nasıl kurtulabileceğimiz sorusudur, yâni kalkınma meselemizdir.

“Vatan” gazetesinin 12.10.1962 tarihli başyazısında çok önemli bazı rakamlar

veriliyordu: 1963 yılında ithalat için 567 milyon dolara ihtiyacımız varmış; kendi ihracatımızla sağladığımız döviz 348 milyon dolar tutuyor, 119 milyon dolar açık kalıyormuş. Ama bu 348 milyonluk dövizimizin 230 milyonunu, yâni üçte ikisi, 1963 yılı borç taksidi, faizi ve yabancı sermaye kârı olarak memleketten çıkacakmış.

Bu son nokta üzerinde durmak gerek. Bugün uygulanmak istenen kalkınma görüşü ve programı dış yardımlara ve yabancı sermaye yatırımlarına dayanıyor. Oysa dış borç taksitleri, faizleri ve yabancı sermaye kârları öyle bir miktara ulaşmış ki, bizim esasen zayıf olan döviz kaynaklarımızın üçte ikisini yiyor ve esasen büyük olan açığımızı daha büyütüyor, Bu büyüyen açığı yeni yardımlar ve yabancı sermaye yatırımlarıyla kapatmaya çalışmak dışarıya giden döviz akımını hızlandıracak ve kapatılmak istenen açığı daha da büyütecektir. Böylece fasit bir daire meydana geliyor. Dış yardımlar ve yabancı sermaye yatırımları bunların kabulünden güttüğümüz maksadı baltalar bir hal alıyor.

Beş yıllık plânın koyduğu bedeller, yani milli gelirin yüzde 18 oranında yatırım ve yılda yüzde 7 oranında milli hâsılat artışı tam gerçekleşse bile nüfusun artması ve mevcut gizli işsizliğin yaygınlığı dolayısıyla beş yıl sonra dahi işsizliğin ortadan kaldırılmamış olacağı ve kitlelerin hayat standardında önemli bir yükselme kaydedilemeyeceği önceden kabul olunur. O halde?

Atatürkçü olup da sosyalizmi bir hal yolu olarak kabul etmeyenler bu basit bir kaç rakamı önlerine koyup bir vicdan muhasebesi yapmalı, yuvarlak laflara kaçmadan cevap vermelidirler.

Yukarıdaki rakamların belirttiği durum Atatürk İlkeleriyle bağdaşmıyor mu? Atatürk İlkelerine gerçekten bağlı kalarak yukarıki fasit daireden nasıl kurtulabiliriz, bu hayati meseleleri nasıl çözümlerabiliriz?

Kurtuluş Yolu Sosyalizmden Geçer

Ben bir sosyalist-sosyolog olarak ve Atatürk İlkelerine sadık kalarak bu fasit daireden sosyalizm yolu ile kurtulabileceğimizi ve kalkınmamızı sağlayabileceğimizi daha önceki yazılarımda da belirtmiştim. Çünkü:

1. Sosyalist düzen, dış yardımlardan çok iç kaynakların mevcut emek gücüyle rasyonel ve halk yararına bir plan içinde işletilmesine dayanır. Dış yardım olarak politik takıntıları bulunmayan normal borçlar kabul edilir. Yabancı sermaye yatırımlarına ise, belki çok özel bazı haller müstesna genel olarak hiç iltifat olunmaz. Mevcut döviz kaynakları ekonominin kalkınması bakımından öncelik gösteren sektörlerle tahsis olunur; diğer işler şimdilik, fazla sermayeye ihtiyaç göstermeyen daha basit araçlarla mevcut bol emek gücünü işe koşarak görülmeye bakılır. İstihsal kollarının işlerinin makineleşip ileri tekniğe geçişi plandaki öncelik sırasına göre dönemden döneme derece derece gerçekleştirilir.

2. Kalkınmanın gerektirdiği fedekârlıklara ve yorucu gayretlere bütün millet topluluğu katılacağı için, kalkınma gerçekleştirildikçe halk kitleleri önce az nisbetlerde de olsa bunun kendi hayat standardı üzerindeki olumlu etkilerini görecekleri için ilk zamanlarda ne kadar sıkıntı da çekilse plan kitleler tarafından benimsenecek, emekçilerden gereken gayreti görebilecektir.

Ve sosyalist yoldan kalkınma, yazımın başında da belirttiğim gibi, Atatürk ilke-

lerine tam uygun bir kalkınma olacaktır.

Gerçek Atatürk Sevgisi

Bir milletin sevdiği ve saydığı büyük liderine karşı duygusal davranışlarda bulunması kadar tabii bir şey yoktur; ama bu sevgi ve saygı asıl o liderin açtığı yoldan ilerleyerek onun eserini geliştirmek ve tamamlamakla ortaya konur. Atatürk sevgisini, “izindeyiz, yolundayız, ayrılmayız, kalbimde yaşıyorsun” gibi duygusal ifadelerin ötesinde, bu memleketi halkın yararına, halkın hizmetinde ve halkın demokratik denetimi altında bir sistemle kalkındırmak işinde göstermeliyiz. Ancak o zaman Atatürk’ün idealini gerçekleştirmiş oluruz.

Vatan, 29 Ekim 1962